

Miroslav Lorenc

Narozen: 9. 6. 1896 - Holešov

Zemřel: 11. 2. 1943 - Vratislav

Miroslav Lorenc se narodil 9. června 1896 v Holešově do rodiny mlynáře Jana Lorence, jako nejstarší ze čtyř dětí. Jeho otec se později stal sociálně demokratickým senátorem a následně redaktorem Dělnických novin v Hodoníně, kam se s rodinou přestěhoval již v roce 1912. Po absolvování obecné školy a veřejné chlapecké měšťanky v Holešově přešel mladý Miroslav na zemskou reálku v Prostějově. Po jejím ukončení studoval na Živnostenské škole, kde se setkal s první stavební praxí. Rok před začátkem první světové války začal studovat na průmyslové škole stavitelské v Brně. Jeho studium bylo přerušeno odvodem na vojnu a dokončit jej mohl až v roce 1921. Účastnil se bojů na ruské i italské frontě, kde vstoupil do pluku Československých legií. Po skončení války mu byla udělena hodnost kapitána v záloze. V roce 1922 je přijat na Akademii výtvarných umění v Praze na vysokou školu architektury profesora Jana Kotěry. Po Kotěrově smrti pokračuje ve studiu u Josefa Gočára. Jeho prvním samostatným úkolem se stává návrh památníku J. Kotěry, a je ohodnocen na výbornou. Po řadě dalších zajímavých návrhů se jeho závěrečnou prací stává projekt hvězdárny pro Prahu, kterým Lorenc reprezentuje Akademii ještě na výstavě soudobé kultury v Brně v roce 1928. Po absolvování studia (1925) pracuje v několika pražských projekčních kancelářích (Gočár, Strnad, Rossler, Krejcar-Janák-Zázvorka) a podílí se na celé řadě projektů a staveb v duchu nastupujícího nového architektonického směru. Podniká také řadu poznávacích cest po západní Evropě a je inspirován Bauhausem, ale také ruským konstruktivismem. Levicová orientace byla Lorencovi blízká již vlivem výchovy ze strany otce. Stává se aktivním členem skupiny levicových intelektuálů při sdružení Devětsil a později členem Svazu socialistických architektů. V pražském prostředí se setkává s Ludmilou Batíkovou ze Zlína. Těsně před koncem roku 1927 se vzali a na jaře 1929 se jim narodila dcera Jiskra. V roce 1930 se přestěhovali do Zlína, do domu tchána - pana Leopolda Batíka, významného zlínského občana a veřejného městského činitele.

15. června 1930 nastoupil Lorenc do projekční kanceláře stavebního oddělení firmy Baťa. Přibližně ve stejnou dobu sem byl přijat také mladý Vladimír Karfík. Již několik let zde působil jejich starší kolega, rovněž žák profesora Kotěry [František Lydie Gahura](#) [1] a asi dva roky (ještě coby rozpočtář) pozdější významný tvůrce tváře poválečného Zlína, architekt Miroslav Drofa. Jako jednu ze svých prvních prací u Bati navrhl Lorenc projekt školní čtvrti a podle jeho plánů byla postavena živnostenská škola. Držel se standardního továrního modulu (železobetonový skelet, kruhové sloupy, velké plochy prosklených okenních výplní). Podle tohoto vzoru byla v průběhu dalších let postavena celá řada škol ve městě a blízkém okolí. Následovala škola na Letné, která mimořádně splňovala požadavky moderního prostředí pro výuku, s ohledem na zdravotní a hygienické podmínky. Na základě těchto úspěchů byla Lorencovi svěřena práce nebývalého významu - návrh jedenáctižetřetého hotelu "[Společenský dům](#) [2]", výškové dominanty formujícího se náměstí Práce. Tehdy nejvyšší budova ve městě byla navržena pro všechny kategorie ubytovacího komfortu s kavárenskou terasou v nevyšším poschodí a prosklenou pasáží, propojenou se souběžně budovaným kinem. V projektu kina architekt uvažoval mohutnou stavbu s železobetonovou konstrukcí a akusticky formovaným sálem, který měl pojmut až 3500 osob. Megalomanská myšlenka s rozpočtem kolem 2 milionů korun narazila nutně na představy vedení firmy, které počítalo s podstatně provizornějším a zejména úspornějším řešením. Poté co Lorencův návrh nebyl Tomášem Baťou přijat a prokurista firmy Dominik Čipera určil rozpočtový strop na 600 tisíc, odmítl Lorenc další spolupráci a s firmou se rozešel. [Kinosál](#) [3] byl nakonec ve skromější verzi postaven pravděpodobně podle Gahurova projektu, stavba hotelu byla dokončena dle návrhu V. Karfíka.

Po odchodu od Bati si Miroslav Lorenc založil vlastní projekční kancelář na Sokolské ulici v domě rodičů své ženy. Svou činnost zahájila 15.9.1931. S ohledem na svou dobu a prostředí jistě odvážný a riskantní počín začal brzy přinášet své ovoce a první zakázky na sebe nenechaly dlouho čekat. Již v září toho roku to byl projekt na obytný soubor kolonie domků pro stavební družstvo Podřevnicko.

Tento komplex byl realizován v roce 1933 a jednalo se o objekty čisté, elegantní a jednoduché formy s funkčním a úsporným řešením, soustředěné na ulicích Kamenná a Prlovská, které se poněkud vymykaly stylu typické baťovské zástavby. Možná jistá únava ze stereotypní unifikačnosti baťovské výstavby, možná snaha stavebníků zabezpečit své úspory v době nastupující hospodářské krize nebo snad i konexe Lorencova tchána Leopolda Batíka v řadách zlínského měšťanstva způsobují, že architektova kancelář rozhodně nezhájí. Ještě v roce 1931 pracuje na projektu obchodního a obytného [domu pro pana Eduarda Pelčáka](#) [4] na Dlouhé ulici. Mimořádně zdařilou stavbu již následují v rychlém sledu další. V roce 1932 projektuje u nábřeží Dřevnice obytný dům s obchodem pro pana Chudárka, [rodinný dům pana Šmída v ulici U Splavu](#) [5], dům paní Vajové na ulici Štefánikově a dva neobyčejně funkcionalisticky impozantní objekty - dům advokáta JUDr. Šalera a [obchodní a bankovní dům pana Javorského](#) [6], tvořící dvě protilehlé strany prostranství před kostelem. V průběhu třicátých let se významně podílí na další tvorbě moderní tváře města, rozvíjejícího se ve velké průmyslové centrum. V Rašínově ulici šlo o projekty domů [pekařství Mizera](#) [7], [holičství Macháň](#) [8] a [restaurace a kavárny paní Minaříkové \(Avion\)](#). [9] Na třídě Tomáše Bati vyrostly domy [A. Nakládala](#) [10] a cukrárna pana Krause, na Soudní ulici [dům pana Váce](#) [11] (v sousedství [obchodů ASO](#) [12]) a ještě několik budov na ulicích Štefánikově, [Sokolské](#) [13] a Zarámí. Legendárním podnikem na celá dlouhá desetiletí v historii Zlína se stala Malotova cukrárna (pozdější Slávie) s taneční kavárnou a vinárnou, postavená v letech 1933 - 35. V polovině třicátých let vytvořil několik rodinných vil, např. [dům pana Voleše](#) [14] v ulici Na Požáře, přestavba vily paní Blažkové na Tyršově nábřeží, [dům s masnou pana Krajče](#) [15] nebo stavba vily [B. Ševčíka](#) [16], rovněž v ulici Na Požáře (dle některých zdrojů byl autorem V. Karfík).

Některá z těchto mimořádných děl již dnes nemáme možnost obdivovat, protože byla z různých důvodů asanována (dům JUDr. Šalera - dnes Městské divadlo, kavárna Malota - dnes OD Modus), jiná byla "socialisticky vybydlena" a polistopadoví restituenti nenašli doposud dostatek motivace situaci změnit (restaurace AVION, [Trantírkův dům](#) [17]), několik bylo bohužel "vylepšeno" k nepoznání podnikatelským antikvusem poloviny devadesátých let ([dům pana Chudárka - pizzerie U Čápa](#) [18], [dům paní Vajové - pizzerie Deštník](#). [19] kolonie domků na Kamenné a Prlovské - přístavková devastace započata už za socialismu). Naštěstí se několik staveb dočkalo i povedené a citlivé rekonstrukce (dům pana Voleše, dům pana Javorského atd.). Lorenc se mimo jiné zabýval také návrhy originálního nábytku a byl také autorem několika divadelních dekorací.

Kromě občanských staveb a rodinných vil projektoval M. Lorenc také budovy veřejné a průmyslové. V druhé polovině třicátých let byly podle jeho návrhů postaveny dvě obuvnické továrny [B. Laciny na Padělkách I](#). [20] a [A. Jirouska v ulici Lešetín II](#) [21]. Pozoruhodná dominanta vyrostla Zlínu v letech 1937 - 38 v novostavbě [kláštera kongregace milosrdných sester III. řádu sv. Františka v Opavě](#) [22] (útulek pro sirotky a přestárlé) a do této kategorie spadá také tzv. hasičský dům (dům bezpečnosti) z let 1939 - 41 na Divadelní ulici. K dalším z jeho veřejných budov patří také stavby mimozlínské, jako radnice v Kostelci, kasárna v Holešově, škola a budova spořitelny v Napajedlích, kde projektoval také stavbu rodinné vily pro továrníka pana Paříka. Na samém konci třicátých let pracuje na vizionářském projektu velkokapacitních činžovních domů pro úředníky tzv. [elektrických domech](#) [23] a pravděpodobně participuje na návrhu velkostavby nárožního domu obchodníka Trantírka na náměstí Míru.

Tyto projekty však dokončoval Miroslav Lorenc již z illegality. Jako člověk levicového zaměření, silného vlasteneckého cítění, člen sokola, legionář a důstojník v záloze nesl velmi těžce události následující po okupaci Československa. Stal se velitelem oblastní sekce podzemní odbojové organizace Obrana národa. Po prvních pokusech gestapa o jeho zatčení se mu podařilo uniknout a nějakou dobu se skrývat. Nakonec byl však po nátlaku gestapa vyzrazen jedním ze svých bývalých zaměstnanců a 24. října 1940 zatčen. Po umístění v několika věznicích byl převezen do Vratislavi. Z jeho pobytu zde se dochovalo několik kreseb, skic, autoportrét a také korespondence rodině. Akademický architekt Ing. Miroslav Lorenc byl odsouzen k smrti a 11. února 1943 ve Vratislavi popraven.

Na [domě Leopolda Batíka č.p. 562](#) [24] v Sokolské ulici ve Zlíně, kde Miroslav Lorenc žil a pracoval je od 28. října 1946 zasazena pamětní deska k uctění památky tohoto vynikajícího architekta a mimořádného člověka.

URL zdroje: <http://www.architekturazlin.cz/miroslav-lorenc>

Odkazy:

- [1] <http://www.architekturazlin.cz/frantisek-lydie-gahura>
- [2] <http://www.architekturazlin.cz/hotel-spolecensky-dum-moskva-0>
- [3] <http://www.architekturazlin.cz/velke-kino>
- [4] <http://www.architekturazlin.cz/dum-s-obchodnim-parterem-e-pelcaka>
- [5] <http://www.architekturazlin.cz/vila-pana-smida>
- [6] <http://www.architekturazlin.cz/obchodni-bankovni-dum-pana-javorskeho>
- [7] <http://www.architekturazlin.cz/dum-pekare-mizery>
- [8] <http://www.architekturazlin.cz/dum-holice-machane>
- [9] <http://www.architekturazlin.cz/dum-minarika-avion>
- [10] <http://www.architekturazlin.cz/obchodni-bytovy-dum-anakladala>
- [11] <http://www.architekturazlin.cz/dum-pana-vace>
- [12] <http://www.architekturazlin.cz/obchodni-bytovy-dum-aso-prilehle-domy>
- [13] <http://www.architekturazlin.cz/ulice-sokolska>
- [14] <http://www.architekturazlin.cz/vila-pana-volesaka>
- [15] <http://www.architekturazlin.cz/dum-vincence-krajci>
- [16] <http://www.architekturazlin.cz/vila-bohuslava-sevcika>
- [17] <http://www.architekturazlin.cz/trantirkuv-dum>
- [18] <http://www.architekturazlin.cz/dum-pana-chudarka>
- [19] <http://www.architekturazlin.cz/bytove-obchodni-domy-stefanikova>
- [20] <http://www.architekturazlin.cz/tovarna-lacina>
- [21] <http://www.architekturazlin.cz/tovarna-arnosta-jirouska-lesetin>
- [22] <http://www.architekturazlin.cz/budova-klastera>
- [23] <http://www.architekturazlin.cz/elektricke-domy>
- [24] <http://www.architekturazlin.cz/dum-miroslava-lorence>